

Markku Humberg
Tarkastaja
Uudenmaan ympäristökeskus
PL 36 (Asemapäällikönkatu 14)
00521 Helsinki

MUISTUTUS 22.7.2009

Helsingin luonnonsuojeluyhdistys ry. — Helsingfors naturskyddsförening rf.
Kotkankatu 9
00510 Helsinki

Helsingin Seudun Lintutieteellinen yhdistys — Helsingforstraktens ornitologiska förening
Tringa r.y.
PL 145
00101 Helsinki

Asia: Muistutus Helsingin kaupungin kiinteistöviraston poikkeamislupahakemuksesta rakentaa laituri Vuosaaren kylässä sijaitsevalle tilalle RN:o 1:153 (Kuningatar).

Uudenmaan ympäristökeskuksen ei tule myöntää Helsingin kaupungin kiinteistövirastolle poikkeamislupaa laiturin rakentamiseen, alueen luonto- ja maisema-arvojen pilaantumisriskin vuoksi. Hankkeelle olisi erittäin perusteltua laatia luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi, sillä laiturin rakentamisen välilliset vaikutukset todennäköisesti heikentävät alueen luontoarvoja merkittävästi. Perusteluinaamme esitämme seuraavaa.

Vuosaassa sijaitseva Kallahdenniemi vesialueineen on yksi Helsingin kolmesta Natura 2000 -alueesta (Kallahden harju-, niitty- ja vesialueet). Natura-alueen rajaukseen kuuluvat kaksi luonnonsuojelualuetta: Kallahdenharju alueen pohjoispäässä ja Kallahdenniemen rantaniitty alueen keskiosassa, sekä Kallahdenniemeä ympäröivät vesialueet Kutusärkän saaren eteläpuolelle saakka. Kallahdenniemi kuuluu myös valtioneuvoston 3.5.1984 vahvistamaan valtakunnalliseen harjijensuojeluohjelmaan. Harju jatkuu merenpinnan alla vedenalaisena hiekkasärkkänä, joka on Natura-luontotyyppi. Tällaiset matalat, hiekkaiset merenpohjat ovat Uudellamaalla harvinaisia ja ne ylläpitävät runsasta linnustoa ja edustavaa kasvistoa. Vesialueen hiekkaiset ja kivikkoiset matalikot ovat tärkeitä linnuston pesimä- ja levähdysalueita. Helsingin ympäristökeskuksen vuosina 1996-1997 tekemän Helsingin Lintuatlaksen (Pakkala ym. 1998) mukaan alueella on Helsingin toiseksi runsain pesimälinnusto 105 lajia (Kaupunkisuunnitteluvirasto 2005). Tringa ry:n mukaan tilanne ei ole merkittävästi muuttunut. Uhanalaisiin lajeihin kuuluu mm. pikkutikka, ja erityisesti suojeltavista lajeista alueelta on tavattu kangaskiuru (Kaupunkisuunnitteluvirasto 2005). Natura-alueeseen kuuluvalla rantaniityllä (Itämeren boreaaliset rantaniityt -luontotyyppiä) kasvaa pääkaupunkiseudulla harvinaisia kasvilajeja (mm. merinätkelmä, suola-arho, särmäputki, ketomaruna, käärmeenkieli, rantanätkelmä).

Lisääntyvän vesiliikenteen vaikutukset alueeseen

Laiturin rakentaminen lisäisi moottoriveneliikennettä alueella. MA-arkkitehtien 14.11.2008 selvityksessä venelaiturin suunnitellusta käytöstä mainitaan virkistyskäyttäjryhmien tuomisesta alueelle vesibusseilla Helsingin keskustasta tai Aurinkolahdesta. Moottoriveneet, varsinkin vesibussin kokoiset alukset, synnyttävät aaltoilua joka lisää rantojen ja matalikkojen kulumista. Lisääntyvä vesiliikenne vahingoittaisi myös vedenalaisia hiekkasärkkiä, sekä lisäisi vedessä ruokailevien ja levähtävien lintujen häirintää. Hely ja Tringa pitävät todennäköisenä uhkana myös huviveneilyn lisääntymisen erityisen herkkien ranta-alueiden tuntumassa. Yksityisiä huviveneitä on lähes mahdotonta ohjata tietyille reitille, ja väärinkäytöksiä on erittäin hankala valvoa. Miten pystytään sallimaan huviveneiden liikkuminen laiturille ja siitä pois ilman että se vaikuttaisi heikentävästi vedenalaisiin hiekkasärkkiin? Myös vesijettien käytön lisääntyminen alueella,

mahdollisesti asetettavista käyttökielloista huolimatta, on valitettavan todennäköistä.

Moottoriveneiden öljy- ja melupäästöt lisääntyisivät alueella merkittävästi, millä olisi huomattava negatiivinen vaikutus erityisesti ranta-alueilla pesivään linnustoon, ja todennäköisesti täyttäisi luonnonsuojelulain 1. luvun 5 ja 5a §:ssä mainittujen suotuisan suojelun tason heikkenemisen ja luontovahingon tunnusmerkit.

Uudenmaan ympäristökeskus toteaa 2.11.2007 lausunnossaan Rivelinniemen eteläpuolella moottoriveneiden ankkureiden voivan vahingossa rikkoa merenpohjassa kulkevat jätevesi- ja vesijohtoputket, jolloin vuotavat jätevedet pilaisivat alueen vesiluontoa. Puhelinkeskustelu Olli Wesamaan kanssa tiistaina 14.7.2009 toi ilmi, että putket ovat jo rakennettu merenpohjaan. Yhdistystemme mielestä on kummallista että osa poikkeamislupahakemuksessa mainituista toimenpiteistä tehdään valmiiksi, ennen kuin kieltävää tai hyväksyvää päätöstä on saatu. Helsy otti 21.7. puhelimitse yhteyttä Länsi-Suomen ympäristölupavirastoon, mutta virastosta ei löytynyt toimenpiteelle haettua vesilain edellyttämää lupaa. Tämä herättää epäilyksen siitä onko lupaa viemärin rakentamiselle haettu ja saatu lainkaan. Putkityön merenpohjaan tehnyt yritys, Suomen Vesityö Oy vahvisti että Rivelinniemenestä kuningattaren alueelle merenpohjaan on vedetty yhteensä n. 500 metriä putkea ja että työ on tehty touko-kesäkuun vaihteessa 2009. Moottoriveneiden ankkuroimiselle sopivat paikat olisi viipymättä osoitettava selkeästi, niin että putkien rikkoontuminen vältettäisiin.

Lisääntyvän virkistyskäytön vaikutukset suojelualueilla

Suojeltavissa kohteissa, varsinkin harjun luonnonsuojelualueen kangasmetsässä, on jo nyt todettavissa virkistyskäytön aiheuttama kuluneisuus. Uudenmaan ympäristökeskuksen 2.11.2007 lausunnon mukaan venelaiturin rakentaminen, alueen huviloiden kunnostamisen lisäksi, lisäisi merkittävästi ulkoilijoiden ja veneilijöiden määrää alueella. Tämä lisäisi myös luonnon kulumista sekä alueella pesivien ja levähdyspaikkanaan käyttävien lintujen häiriintymistä. Esimerkiksi suunniteltavan laiturin ja Rivelliniemen sekä Kallahdenniemen eteläpuolen suosittujen uimarantojen välissä on useita linnustollisesti arvokkaita alueita, joten virkistyskäyttäjien läpikulku aiheuttaisi linnustolle häirintää.

Rakennettavan laiturin vaikutus maisemaan

Melkein 100-metrinen laiturin rakentaminen merkitsisi haitallista muutosta maisemaan. Laiturin kiinteän osuuden etäisyys rantaviivasta oli aikaisemman suunnitelman mukaan ulottunut vain 2,5 metriä rantaviivasta, uudemman mukaan jopa 28 metriä. Veden syvyys ei kahdella ponttonilla (pituus yli 70 metriä) luultavasti riittäisi vielä vesibusseille, joten todennäköisesti käyttöön tulisi kolmen ponttonin vaihtoehto. Vanhan laiturin paikan käyttämisestä perusteena rakentamiselle on yhdistystemme mielestä virheellinen, sillä vanha laituri ulottui pisimmillään vain n. 21 metrin päähän rantaviivasta.

Muut laiturin rakentamiseen vaadittavat luvat

Ruoppaus- ja ruoppausmassan läjitystoimenpiteet vaativat vesilain mukaisen luvan. Ruoppaamisen luvanvaraisuudesta säädetään vesilain 1. luvun 19 §:ssä ja ruoppausmassan läjityksestä vesialueelle 4. luvun 6 §:ssä. Kummallekin toimenpiteelle luvan myöntää ympäristölupavirasto. Jos itse suunnitellun laiturin on tarkoitus olla yleisessä virkistysaluekäytössä, täytyy sen rakentamiselle olla olemassa vesilain mukainen lupa. Kiinteistöviraston poikkeamislupahakemuksessa tai sitä koskevissa lausunnoissa ei mainita lupien hakemisesta tai aikeista hakea lupia. Vesilain 2. luvun 5 §:ssä mukaan vesistöön rakentamiselle ei saa myöntää lupaa, jos rakentaminen aiheuttaisi "huomattavia vahingollisia muutoksia ympäristön luonnonsuhteissa tai vesiluonnossa ja sen toiminnassa". Moottoriveneilyn huomattava lisääntyminen alueella merkitsisi yhdistystemme mielestä huomattavan vahingollista muutosta.

Yhteenveto

Helsy ry:n ja Tringa ry:n mielestä poikkeamislupaa laiturin rakentamiselle ja sitä tukeville toimenpiteille ei tule myöntää, sillä sen välittömät ja etenkin välilliset haitalliset vaikutukset alueen suojeltuihin luontotyyppeihin ja lajistoon olisivat todella merkittävät. Noin 100 metriä pitkä laituri pilaisi maisemaa ja runsaasti lisääntyvä vesiliikenne lisäisi herkkien rantaluontotyyppien ja vedenalaisten hiekkasärkkien kulumista sekä alueen linnuston häirintää. Olemassa olevia herkimpien luontotyyppien ennallistavia hoitotoimia sekä virkistyskäyttäjien ohjaamista pois kulutukselle herkimmiltä alueita tulee tehostaa.

Lisäksi, koska on olemassa epäily jo tapahtuneen putkityön tehdyn luvattomasti, yhdistyksemme vaativat asian jättämistä pöydälle kunnes asiaan liittyvät epäselvyydet ovat selvitetty.

Helsingissä 22.7.2009

Kati Vierikko
puheenjohtaja, Helsy

Tuomas Seimola
varapuheenjohtaja, Tringa ry

Markus Seppälä
sihteeri, Helsy

Elina Peuhu
sihteeri, Tringa ry

Lähteet:

Natura-alueen kuvaus:
<http://www.ymparisto.fi/default.asp?contentid=10612&lan=fi>

Julkaisut:
Heinonen, Markku. Itämeren boreaaliset rantaniityt Kallahden Natura-alueella ja sen lähiympäristössä. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen monisteita 3/2002

Kallahdenniemi, osa 1: Maisema- ja kulttuurihistoriallinen selvitys ja virkistysalueiden yleissuunnitelma. Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston asemakaavaosaston selvityksiä 7/2005.

Pakkala, T., Tiainen, J. & Pitkänen, M. 1998: Helsingin lintuatlas. Pesimälinnusto 1996-1997. - Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja 1/1998.